

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

39. De Censibus, Exactionibus, & Procurationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

nique ex eodem Concilio Tridentino *sess. 25. de Reform. cap. 9.* statutum est, ut qui jus patronatus sibi competens contra canonicas sanctiones per venditionem vel alium titulum & modum prohibitum in alium transferre praesumpserit, ipso facto eodem privatus existat.

27 Utrum autem Episcopus valeat jus patronatus extinctum de novo alicui Laico donare? videatur Riccius in *Praxi aurea cap. 3. ref. 483.* ubi negativè respondet. quia certis tantum modis constituitur jus patronatus & Episcopus non potest Ecclesiis novum onus imponere. Non videtur tamen negandum, quin aliquando Laico praesertim minorenni, si v.g. ob non usum amiserit jus patronatus, possit Episcopus per restitutionem in integrum succurrere.

Sed & istud notabile est, quod privato juris patronatus ex causa delicti, tunc effectum habeat, si sententia iudicis declaratoria secuta fuerit, tamen delictum notorium extiterit. *Mager. de Advocatia, c. 15. n. 875. Gail. 2. Obs. 51. n. 6. Grammat. decis. 15. n. 8.*

28 Demum pro coronide breviter adnotandum, quod licet, ut superius dictum, patrono incumbat onus defendendi Ecclesiam, & propterea etiam Advocatus Ecclesiae nuncupetur in *cap. praterea. 4. & cap. cum avertit. 24. h. t.* in quibusdam tamen Europae partibus, praesertim verò in Germania, & Gallia receptum sit, ut quidam Advocati Ecclesiae (germanicè *Bogtherren*) dicantur, qui patroni non sunt, neque ex hoc solo titulo Clericum ad Ecclesiam vacantem praesentare possunt, nisi aliunde, puta ex fundatione &c. id ipsis competat. Munus igitur istorum advocatorum praecipuum est, Ecclesias contra violentas oppressiones defendere, curam & inspectionem habere, ne bona Ecclesiae male dissipentur, aut alienen-

tur: & propterea etiam illi nominati cum consensu Episcopi constituantur inquam partem de fructibus Ecclesiarum deinde in pecunia, frumento vel aliis capiendi, *d. c. praterea.* Advocatus vero suprema competit Imperatori in honore respectu omnium Ecclesiarum minorum quam minorum. Item principibus Dominis territoriorum circa Ecclesias is territoriis sitas. Inferiores quoque sicuti uti Comites, Barones & Nobiles advocatiae, vel ex antiqua consuetudine speciali contractu cum certis Ecclesiis auctoritate superioris inito sibi vendunt.

Amititur jus advocatiae in personis in quibus jus Patronatus, & in specialibus nostris temporibus per sepe contingit vocatus eo jure abutatur ultra censuram constitutum usufructu bona, fructus & jura Ecclesiae, in personas Ecclesiasticas minando &c. *cap. in quibusdam. 12. de elec. c. general. de Elec. in 6. punct. c. Frideric. in tit. de Pace tenenda. c. 1. ol. §. publici latrones. vers. qui advocatus vocatiam. Gail. lib. 2. obs. 51. n. 6.* Dicitur jure advocatiae videri poterit magister praeceptorum, quem edidit Martinus Magens. *res. totam latissime exponit. & cap. de cap. 16.* prolixius tractat, qualiter ob praestitam defensionem jus advocatiae exigendi censum amittatur.

TITULUS XXXIX De Censibus, Exactionibus, & Procuracionibus.

- SUMMARIA.
1. Episcopi potestas dividitur in legem dionisiam & legem Diocesanam.
 2. Censur quid, & quoties sit?
 3. Censur novus post fundacionem non potest imponi Ecclesis, exceptu quibusdam casibus.

ENGIT

1. *Summarium Clericorum in qualibet Ecclesia Cathedrali exigendum.*

2. *Cathedralium quid?*

3. *Subidi olim quantus valor?*

4. *Cathedralium an possit tolli prescriptione?*

5. *Charitativum subsidium quid?*

6. *Charitativi subsidii exigendi causa.*

7. *Charitativum subsidium tantum exigitur ab Ecclesiasticis beneficiatis.*

8. *Non solutum exigitur à Successore beneficii.*

9. *Masseria sunt libera à lege Diocesana & Charitativo subsidio, nisi exigatur à propriis Prælati Ordinibus.*

10. *Procuratio quid?*

11. *Procuratio potest solvi vel in natura, vel in pecunia.*

12. *Valer consuetudo non solvendi procuracionem.*

13. *Præter Procuracionem non debet quid aliud à Vicariis accipi vel exigi.*

14. *Procuratio non debetur à singulis Ecclesiis eadem die visitate.*

15. *Positio Canonica quid & quomplex?*

16. *Qualiter exigatur de relictis ad pias causas, & decimarioribus.*

draticum, alia Charitativum subsidium, & alia denique portio canonica.

De Censibus.

Varia censuum acceptio traditur à Cov. 2

lib. 3. Res. c. 7. n. 1. magis propria est illa,

quod census accipiat pro æstimatione bonorum in ordine ad tributa solvenda juxta l.

4. ff. de Censibus; vel etiam pro ipso tributo annuo proportionaliter secundum cujusque facultates Principi solvendo ductâ Echimologia à censendo sive æstimando patrimonio. In nostro proposito census nihil est aliud, quam pensio quædam de proventibus certæ Ecclesiæ, aut beneficii Episcopo vel aliis de ejusdem autoritate perfolvenda.

Dividitur iste census, quod alius sit antiquus, alius novus, uterque perpetuus vel tæporalis. Antiquus census dicitur, qui fuit impositus tempore foundationis vel consecrationis Ecclesiæ: nam eo tempore non tantum Episcopus sibi ipsi, sed etiam patronis & fundatoribus, vel aliis quibuscunque ex jura causa & cum consensu Fundatorum moderatum censum constituere potest, per textum & DD. in cap. præterea. 23. de J. patron. in cap. quanto. 16. hoc tit.

Ecceptræ novus census dicitur, quem Episcopus primum post foundationem aut consecrationem Ecclesiis imponit. De quo novo censu existat prohibitio Concilii Lateranensis in cap. prohibemus. 7. hoc tit. ne ab Episcopis, Abbatibus, vel aliis Prælatibus novi census imponantur Ecclesiis, nec veteres augeantur, nec partem reddituum suis vicibus Prælati appropriare præsumant. Si quis verò aliter fecerit, irritum, quod egerit, habeatur. Gonzal. ad Reg. 8. Cancell. Gloss. 5. n. 40.

Verum ab hac Concilii constitut. quidam casus excipiuntur, in quibus permittitur Episcopis novum censum imponere. I. si Episcopus Ecclesiam aliquam à sua Jurisdic-

tionem, vel ad legem Jurisdictionis, & legem Diocesanam; atque

et Gloss. ibid. interpretatur lex Jurisdictionis illa dicitur, quæ consistit in dando, ut in datione ordinum, beneficiorum, dispensationum, sententiarum judicialium & similibus, lex verò Diocesana est, quæ consistit in recipiendo, & versatur circa illas exactiones, quas Episcopus à suis Diocesanis potest recipere que potest.

Porro de his, quæ ad legem Jurisdictionis pertinent, frequenter hæctenus in diversis titulis diximus, hic autem principaliter de lege Diocesana, sive exactionibus Episcopis, quæ beneficiis Ecclesiasticis (de quibus hæctenus egimus, & in hoc Libro in Tit. 21. us Ecclesiastica beneficia sine dimissionibus, aut oneris additione conferenda) imponuntur, tractatur. Habent hæc exactiones sua specialia nomina in Jure, alia enim exactio dicitur Census, alia Cathed-

ra, alia Decima, alia Titulum, alia Censura, alia

Procuratio, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

Canonica, alia Portio Canonica, alia Portio

dictione eximat (quod ex justa causa & cum consensu sui Capituli facere potest, tradit Barb. de Offic. Episc. p. 3. alleg. 80. n. 5.) in recognitionem beneficii censum & pensionem aliquam sibi poterit reservare, prout id ipsum facit Pontifex, quando Ecclesiam à Jurisdictione Episcopi eximit, vel in suam protectionem specialiter recipit. *cap. cum venerabilis. 21. hoc tit.* non tamen potest Episcopus imponere censum Ecclesie, quam de manibus Laicorum eripuit. *c. Ecclesis. 9. h. tit.*

II. Dista prohibitio Lateran. ex communi Doctorum sententia tantum intelligitur de censibus perpetuis, quibus ipsum beneficium perpetuo gravatur, non vero de censibus temporalibus, qui ad certos annos, vel etiam ad vitam beneficiati imponuntur, dummodo iusta causa interveniat. Causas autem iustas constituendi novum censum vel pensionem recenset Barb. *dict. p. 3. alleg. 85.* videlicet si ex duobus litigantibus de beneficio unus cedere velit reservata sibi aliqua pensione beneficii. *c. de cetero. 5. de Transact. cap. nisi essent. de Præbendis.* si beneficiarius decrepuit aut ægrotus renunciet beneficio, pensione tamen alimentorum loco sibi data. Item pro sustentatione pauperum scholarium, vel aliorum indigentium, aut pro necessitate Ecclesie Cathedralis ad ejus reparationem, aut ad solvenda debita pro Episcopatu contracta. Illud addendum, quod impositio pensionis debeat fieri beneficio vacante, nam eo impleto sine consensu beneficiati fieri non posset, utpotè cui per collationem jus ad omnes redditus beneficii quaesitum est. Requirit etiam Barbosa *dict. alleg. 85.* ad impositionem pensionis consensum Capituli & alias solemnitates ad alienationem rerum Ecclesiasticarum requisitas, sed collato *n. 2. 5. & 6.* intelligendus videtur de censu seu pensione perpetua.

III. In Conc. Trid. *sess. 23. de Synodo. cap. 18.* statutum est, ut in qualibet Cathedrali Seminario aliquod eligatur, quo juvenes & adolescentes educantur, disciplina Ecclesiastica instruantur, necnon Seminarium conservandum, & futurum poterit Episcopus omnibus quibusque beneficiis suae Diocesis certam pensionem perpetuo imponere, ut *in eodem. n. 18.* latius habetur.

De Cathedralicis.

Cathedralicum sunt de Jure duo, qui de redditibus Ecclesiarum Episcopi annuatim persolvendi sunt in recognitionem & honorem Cathedrae Episcopalis. *conquerente. 16. & h. Glossa. de Officiis. d. n. 11.* Quia verò inter DD. non convenit, quantæ estimationis fuerit Cathedralis, quem alii pro aureo, alii pro munitore accipiunt, ut videre est apud *Contar. Veter. Collat. num. 10. cap. 3. in pro. num. 3. & 5. 2. num. 5. & Var. Resol. 7. cap. 11. num. 3.* ideo hæc in re ad consuetudinem locorum attendendum erit, ut alicubi major, alicubi minor pecunia solvatur. *Glossa in dict. c. conquerente. n. 10. os solidos.* Alio nomine hæc exactiones *Synodaticum* appellatur, eo quod in Synodo Episcopali, quæ singulis annis exactione pro jure celebrari deberet, ab omnibus parochiis, & beneficiatis ad Synodum vocanda sit, hodie verò in multis locis acceptum est, ut in Synodo Decanali sive conventibus & Capitulis ab Archiepiscopis & Decanis ruralibus celebratis spem huius loco Episcopi cathedralicum persolvitur ad Episcopum deferendum.

Hanc exactionem duorum solidorum Episcopus ab omnibus Ecclesiis & beneficiatis suae Diocesis exigere potest, exceptis Monasteriis, quæ regulariter hæc lege Diocesana exempta, nulli spem

ter in uno vel altero casu expresse in iure in-
dula reperiantur, *cap. inter cetera. 8. cau-*
lato. quæst. 3. cap. cum pro utilitate 22.
causa 10. quæst. 1. Barbol. de Offic. Episc.
alleg. 86. in fin. & alleg. 87. n. 43.

Utrum autem Præscriptione aut consue-
tudine Cathedralicum abrogari possit dubi-
tatur? non pauci sentiunt præscribi contra
Cathedralicum haud posse, nisi præscriptio-
ne immemorialis temporis, quæ iuxta *c. su-*
per quibusdam de V. S. vim privilegii obti-
net. citata apud Barbol. dict. alleg. 86. num.
44. Ratio eorum, quantum conijicio, est,
quod cum Cathedralicum debeat in si-
gnam obedientiæ & reverentiæ Episcopo, si-
cut contra hæc præscribi non potest, ita nec
contra Cathedralicum, sicut nec contra Pro-
curacionem. debitam ex visitatione. *cap.*
san non liceat. 12. & c. cum ex Offic. 10.
de Præscript. sed quia de præscriptione
Cathedralici non habetur textus expressus,
atque de autem constat, contra jura Episco-
palia, imò contra subjectionem, c. de quar-
ta. cap. auditis. de Præscript. c. cum
persona. Eod. in 6. Barbol. de Offic. Episc.
h. 3. alleg. 128. num. 3. & 8. idè vix erra-
re, qui contrarium teneret, potestque dari
differentia inter Procuracionem & Cate-
dralicum, quòd illa, stante jure visitandi,
veniat ex naturali consequentia, ne Episco-
pus absterreatur à visitatione, si debeat eam
in sumptibus peragere, cum dignus sit ope-
ratius alimentis &c. Obedientia autem &
reverentia possit exhiberi etiam præter solu-
tionem Cathedralici, sicut in Monasteriis ad
Cathedralicum non obligatis exemplum
est; imò etiam contra procuracionem con-
suetudinem admittit Concil. Trid. sess. 24. de
Reform. cap. 3.

De Charitativo subsidio.

Charitativum subsidium est quædam
exactio extraordinaria propter manife-

stam & rationabilem causam cum charitate
à subditis postulata. *cap. cum Apostolus. 6.*
hoc tit. ubi prohibemus, inquit Concil.
Lateranens. ne Episcopi subditos suos ex-
actionibus gravare præsumant, sustine-
mus autem pro multis necessitatibus, quæ
aliquoties superveniunt, ut si manifesta
& rationabilis causa extiterit, cum cha-
ritate moderatum ab eis valeant auxi-
lium postulare. Verùm hæc non ita acci-
pienda sunt, quasi subditi pro suo arbitrio
dare vel denegare possint charitativum sub-
sidium, sed licet ab initio cum charitate, &
demonstrata necessitate peti debeat, ex post
facto tamen propter eandem necessitatem
ex naturali æquitate & lege charitatis subditi
omniò ad præstandum auxilium obligan-
tur, & compelli possent. Innocent. & Pa-
nor. *in d. c. 6. h. 1.*

Porro iusta causa petendi charitativum
subsidium, quamvis omnes & singulæ in spe-
cie exprimi facile non possint, & Textus tan-
tum in genere manifestæ & rationabilis cau-
sæ mentionem faciat, idè potissimum in
iudicio & conscientia superioris positum sit,
quænam talis rationabilis causa censeri de-
beat teste Panormit. *in eodem cap. 6. num.*
4. Interim tamen unam vel alteram cau-
sam præ cæteris rationabilem referunt DD.
ita in primis à sacra Congregatione declara-
tum ajunt, novum Episcopum posse propter
expensas in sui electione, confirmatione &
consecratione factas charitativum subsidi-
um exigere. Præterea etiam sufficiens causa
petendi subsidium communiter reputatur,
si Episcopus magnas fecit expensas pro cau-
sis & negotiis totius Diocesis. Item si de-
bita pro bono communi Ecclesiæ vel totius
Episcopatus contracta dissolvere velit, si ex
causa publica & necessaria ad Papam vel Im-
peratorem aut Concil. generale vel provin-
ciale venire debeat Bar. *de Offic. Episc. al-*
leg.

leg. 87. n. 26. & seq. Tamb. de Jure Abba. tom. 3. disp. 10.

Exigitur autem charitativum subsidium tantum à personis Ecclesiasticis ratione suorum beneficiorum, non verò à Laicis, ut ex dict. cap. conquereute. de Offic. Ordinarii. & cap. 6. & 7. causa 10. quest. 3. satis colligitur: licet enim in dicto cap. cum Apostolus. hoc tit. generaliter dicatur charitativum subsidium à subditis exigi posse, tamen in propria significatione Dioecelani laici non dicuntur subditi Episcopi, quamvis quo ad aliqua spiritualia forum Ecclesiasticum recognoscere debeant, ut rectè not. Gloss. in clem. 1. V. subditos. de Foro comp. Quòd si Episcopus non tantum Episcopus, sed etiam Princeps & Dominus territorii, tunc qualiter ab illis, utpote veris suis subditis, steuras & collectas exigere valeat, nostri fori non est, hic & nunc examinare, sed ex generalibus Imperii legibus & usibus petendum. Notanter dixi, à personis Ecclesiasticis ratione beneficiorum postulari charitativum subsidium; Unde Clerici, qui beneficium non habent, licet habeant ampla bona patrimonialia, vel qui beneficium quidem habent, sed ita tenue, ut præter congruam sustentationem nihil ipsis de fructibus superfit, ad charitativum subsidium non obligantur, ut Navar. resolvit de Censibus. consilio 5. & Barbofadicto loco num. 48. & sequentibus. Ubi etiam istud notabile ponit, quòd charitativum subsidium ab Antecessore in beneficio petitur & non solutum possit à successore tanquam onus reale, & tributum beneficio impositum exig. arg. l. Imperatores. 7. ff. de Publ. & veclig.

De Abbatibus & aliis Prælatibus Episcopi inferioribus docet idem Tambur. dicto quest. 2. & 3. quòd saltem ex consuetudine & privilegio possint à Monasteriis & Ecclesiis suis sibi subjeetis justis de causis (quas dict. q. 3. enumerat) charitativum subsidium exigere.

De Procuracionibus. Procuratio non est aliud, quam visitatio sustentatio debita Episcopo pro eo tempore, quo Ecclesias suæ Dioecelii visitat, & ex redditibus Ecclesiarum visitatarum. Licet enim Episcopi alias largos redditus habeant, ut tamen eo facilius permoveantur ad visitationem Ecclesiarum, jure constitutum est, ut tempore visitationis suis sumptibus potest, & procuraciones ab ipsis Ecclesiis exigere possint, cum suis stipendiis necesse habere militare soleat. Circa istas procuraciones primitus quidem constitutum fuit ab

eorumque subditis excedunt nimirum contra eos. Unde à contrario videtur non posse, quòd moderatum subsidium à Monasteriis & quibuscumque exemptis exigatur. Nihilominus sententia negare communiter recepta est, quia charitativum subsidium est de lege Dioecelana, à qua Monasteria sunt exempta, nisi quatenus pressè reperiuntur comprehensa. cap. in p. cujuslibet. caus. 16. quest. 1. Notandus textus dict. clem. 1. quia intelliguntur exemptis & Monasteriis habentibus parrochias, vel Ecclesias seculares, quæ exempta non sunt, ex quibus antequam ad monasteria pervenerint jura Episcopalia pariter consueverunt, ita ut de illis etiam monasterium persolveri debeant. clem. 1. in nam res transitum suo onere & Monasterio exempto non hoc ipso omnes episcopi rochia exempta sunt. cap. ex ore. de Privilegiis Barbol. dicto loco num. 10. q. 4. num. 3.

De Procuracionibus. Procuratio non est aliud, quam visitatio sustentatio debita Episcopo pro eo tempore, quo Ecclesias suæ Dioecelii visitat, & ex redditibus Ecclesiarum visitatarum. Licet enim Episcopi alias largos redditus habeant, ut tamen eo facilius permoveantur ad visitationem Ecclesiarum, jure constitutum est, ut tempore visitationis suis sumptibus potest, & procuraciones ab ipsis Ecclesiis exigere possint, cum suis stipendiis necesse habere militare soleat. Circa istas procuraciones primitus quidem constitutum fuit ab

ENCIT

loc. IV. & Greg. X. inc. 1. & 2. h. t. in 6. eorum nomine pecunia Visitatori daretur, sed victualia ipsa in natura subministrantur, id tamen postea Bonif. VIII. inc. 3. ed. tit. correxit & liberum reliquit visitatori, utrum pecuniam, vel victualia dare vellet, quod ipsum deinde Concil. Trident. sess. 24. de Refor. c. 3. confirmavit, adjiciens, ut in his locis, in quibus consuetudo est, ut nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud a visitatoribus accipiatur, sed omnia gratis fiant, id omnino observetur. Illud quoque, quod jam prius in dicto cap. 1. & 2. hoc tit. in 6. prohibitum erat, repetit Concil. Trid. ne videlicet extra procurationem pecunia, an munus quodcumque etiam oblatum a Visitatoribus, vel ijs, quos secuti habent, accipiatur, consuetudine quacunque etiam immemoriali non obstante, alio ut præter dupli. restitutionem intra mentem faciendam, aliis insuper pœnis a Synodo Provinciali determinandis accipiendi puniri debeat.

Præterea advertit Panormit. in cap. procurationes. 23. hoc tit. num. 4. quod Episcopus live Visitator non possit computare expensas, quas fecit in emendis aut conducendis equis, minus restimare equos mortuos, velles detritas &c. cum tantum victualia, aut eorum æstimationem accipere de jure permittatur, exceptionem aliqui ponunt auct. Barb. in Collect. ad d. c. 3. Trid. n. 30. Prælato à S. Pontifice delegato, cui ajunt, deberi mercedes equorum, & viaticum, ut possit de loco ad locum commodè transire.

Cæterum omnes quidem Ecclesiæ visitantur (exceptis Oratorijs privatis, cap. fin. hoc tit. & ex quorundam sententia Hospitalibus & similibus pijs locis. Zerola in Praxi Episcoporum. p. 2. V. Visitatio. §. 6. dub. 7.) Procurationem visitanti præstare debent, ita ut nec Monasteria ab ea exempta sint, juxta Trident. dict. cap. 3. & cap. sopita. 14. hoc

tit. Sitamen Episcopus unâ die plures Ecclesias visitaverit, non à singulis singulas procurationes exigere, sed una tantum procuratione pro illa die sufficiente contentus esse debet, atque eam præstendam non una sola Ecclesia gravari, sed etiam reliquæ illâ die visitatæ juxta proportionem suorum reddituum concurrere debent per text. & DD. in cap. cum instantia. 17. §. sine & cap. procurationes. 23. X. h. t. c. 3. cod. Titulo. in 6.

De Portione Canonica.

Canonica Portio est pars aliqua, quæ ex institutione Canonum de iis, quæ in testamento relinquuntur Ecclesiis, nem de decimis ad Ecclesias parochiales spectantibus Episcopo debetur: introducta est ista portio ex similitudine legitimæ patri vel patrono debita in bonis filii vel liberti, adinstar cuius visum fuit in bonis Ecclesiarum certam portionem Episcopo adscribere, qui quasi pater & patronus spiritualis earum habetur & nomine Episcopi hoc loco intelligit Barb. de Offic. Ep. par. 3. alleg. 68. num. 8. etiam inferiores Prælatos respectu Ecclesiarum sibi subiectarum, in quibus habent quasi Episcopalem jurisdictionem.

Est autem hæc portio canonica duplex, ut jam insinuatum, una, quæ debetur ex relictis Ecclesiæ, altera, quæ debetur ex decimationibus, & cum regulariter de jure quarta pars relictorum vel decimarum assignata sit Episcopo (nisi consuetudo tertiam partem introduxerit) ideo alijs nominibus hæc portio canonica dividitur in quartam relictorum ad pias causas, & quartam decimarum. Quod attinet ad quartam relictorum ad pias causas sciendum est, quod de jure ex omnibus illis, quæ testator indeterminatè, sive Ecclesiæ Cathedrali sive inferioribus, quibuscunq; Ecclesiis aut Monasteriis legavit, Episcopus quartam vel

Fff ff 2 tertii.

tertiam partem juxta locorum consuetudinem exigere possit, *cap. requisivisti. 15. de Testament.* Notanter autem dixi quæ testator *indeterminatè* Ecclesijs reliquit; nam si expressè & in specie pro fabrica Ecclesiæ, pro ornamentis, luminaribus, pro Anniversario, septimo, vigesimo ac trigesimo die, sive alias, ad perpetuum cultum divinum testator legasset, ex talibus relictis portio canonica non deberetur. *cap. fin. de Testamentis.* Præterea ex textibus citatis communiter notant DD. quod portio canonica tantum exigatur ab Ecclesijs & locis pijs, non autem ex ijs, quæ personis relinquuntur, ut ideò non debeat portio canonica Episcopalis, si testator aliquid reliquerit pauperibus in genere vel in specie.

De quarta decimationum similiter sciendum est, quòd tempore primitivæ Ecclesiæ, quando Episcopi erant pauperes, statutum fuerit, ut de oblationibus Ecclesijs factis sumerent medietatem. *cap. antiquis. caus. 10. q. 1.* & procedente tempore tertiam partem ex fructibus parochialium Ecclesiarum cum onere tamen fabricæ, id est, ut illas Ecclesias ruinosas reficere tenerentur. *cap. unico. caus. 10. quest. 3.* de jure recentiori tantum Episcopis concessum est, ut de decimis ad Ecclesias parochiales pertinentibus, & non de alijs redditibus quartam partem sine onere tamen fabricæ accipere possint. *cap. conquerente. de Officio Ordinarij. c. de quarta. de Prescript.* plura de istis quartis tractare præmittimus, quia jam passim in desuetudinem abièrunt, & quadraginta annorum spatio posse contra portionem præscribi, text. est in *cap. de quarta. X. de Prescript.* & plura videri poterunt apud Barbosam de *Officio Episcopi. p. 3. alleg. 86.*

De portione canonica debita Patrocho, quando quis extra Ecclesiam parochialem

eligit sepulturam, dictum est supra in *Tit. de Sepultura n. 13.* & textus sunt in *cap. 4. cum super. c. certificar. in nostra. de Sepul. elem. Anam. eccles.*

TITULUS XL.

De Consecratione Ecclesiæ, vel Altaris.

SI Judæi loca, in quibus Domino sacrificia offerebant, divinis habent consecrationibus consecrata, multo magis Christianos id fieri convenit, ubi non illa umbratilia sacrificia & præterita tantum nostrorum, sed verum sacrificium immaculati corporis & sanguinis Domini offertur.

§. I.

SUMMARIUM.

1. *Quo & quibus ceremonijs Ecclesiæ consecrandæ?*
2. *Quibus casibus destructa & restructa Ecclesiæ consecrari debeant?*
3. *Specialis etiam consecratio Altaris in quibus casibus?*
4. *Quid sit Altare portatile & fixum? Et quibus casibus consecratur?*
5. *Calices & patena specialiter consecrari, & quæ materia perfici debent.*
6. *An consecratio repetenda, si calices non auctoritate accedat?*
7. *Quare campanæ Ecclesiarum benedicantur? chrysmate inungantur?*
8. *Vestes & paramenta ad missam spectantia benedicuntur.*
9. *Quibus de jure vel ex privilegio competat consecrare & benedicere Altaria, Calices &c.*

Consecratio Ecclesiarum facienda ab Episcopo per signationem & signationem parietum cum oleo sacro, & alijs ceremonijs præcipuis in Pontificali Romano, atque ante prandium inter missarum solennia, de decencia (non de necessitate)